

## การกำหนดปัญหาทางวิจัย

การวิจัยจะเริ่มต้นเมื่อใดนั้นจะต้องเข้าใจก่อนว่าการวิจัยเป็นกระบวนการแสวงหาคำตอบเพื่อแก้ไขปัญหา การวิจัยจึงเริ่มต้นจากการมีปัญห และปัญหาที่ควรทำวิจัยเพื่อหาคำตอบนั้นจะต้องเป็นปัญหาที่ไม่สามารถหาคำตอบได้ง่ายๆ อาจจะต้องใช้วิธีการวิจัยเพื่อช่วยในการตัดสินใจ ปัญหาบางอย่างอาจมีความสำคัญมากที่สุด และต้องการการแก้ไขโดยเร่งด่วน ขณะที่ปัญหาอื่นอาจมีความสำคัญเช่นกัน แต่ยังไม่ต้องการการจัดการในทันที จึงมีความจำเป็นจะต้องเลือกว่าจะวิจัยหัวข้อของปัญหาใดก่อนหลัง

## ๔.๒ ปัญหาการวิจัย

“ปรากฏการณ์เรื่อง “หนี้” เป็นปัญหาของประชาชนทุกหมู่เหล่าในสังคมไทย ผู้วิจัยอาจพบปัญหานี้ด้วยตนเอง ปัญหาจากครอบครัว ปัญหาจากคนรอบข้าง ปัญหาที่ปรากฏในสื่อต่างๆ ว่า ปัจจุบันประชาชนทั่วไปต่างประสบปัญหาการใช้จ่ายที่เกินตัว ไม่เว้นแม้แต่ประชาชนที่ทำงานให้กับหน่วยงานของรัฐคือ ข้าราชการ ก็ต่างมีปัญหาคือเป็นหนี้ เช่นเดียวกันซึ่งอาจจะเป็นสาเหตุทำให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันกันได้ในระบบราชการ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องคิดต่อไปอีกว่า สาเหตุที่ข้าราชการซึ่งถูกมองว่าเป็นอาชีพที่มั่นคงนั้น เพราะเหตุใดจึงต้องเป็นหนี้ด้วย ผู้วิจัยอาจค้นคว้าหาข้อมูลจากปรากฏการณ์แห่งต่างๆ เช่น จากทฤษฎี จากแนวคิด จากหนังสือ จากงานวิจัย จากรายงานการประชุมสรุปผลที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา โดยเจาะจงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องหนี้โดยนำมาวิเคราะห์หาว่า เพราะเหตุใดข้าราชการจึงเป็นหนี้ ซึ่งผู้วิจัยอาจพบสาเหตุของการเป็นหนี้ของข้าราชการว่า ที่เป็นหนี้เพราะเงินเดือนน้อย มีภาระต้องรับผิดชอบจำนวนมาก อยากมีทรัพย์สินที่มีมูลค่าเก็บ

ไว้ คิดค่านิยมใช้ของหฺรและแพง ชอบใช้ของฟุ่มเฟือย เป็นต้น เมื่อได้ข้อมูลมาแล้วจึงนำมาวิเคราะห์ตีความหาสาเหตุ จากนั้นแล้วผู้วิจัยจึงคิดต่อไปว่า ทำอย่างไร ข้าราชการจึงจะพ้นจากปัญหาการเป็นหนี้ ซึ่งผู้วิจัยอาจคิดออกมาเป็นประเด็นหัวข้อวิจัยออกมาได้หลายๆ หัวข้อได้เช่นกัน โดยผู้วิจัยอาจสรุปในเบื้องต้นได้ว่า การที่ข้าราชการเป็นหนี้ นั้น เป็นเพราะไม่ได้นำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับตัวเอง ไม่ได้นำเอาหลักประโยชน์ปัจจุบันในทางพระพุทธศาสนามาใช้กับตัวเอง ไม่มีการจัดตั้งทุนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของราชการ และไม่มีการออมที่ดี ในทางตรงกันข้ามหากข้าราชการนำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับตัวเอง นำเอาหลักประโยชน์ปัจจุบันในทางพระพุทธศาสนาใช้กับตัวเอง มีการจัดตั้งทุนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของราชการ และมีการออมที่ดี ก็จะทำให้หนี้ของข้าราชการหมดไปหรือลดน้อยลงไปได้”

จากปรากฏการณ์ดังกล่าวมานี้ ผู้วิจัยอาจทำการวิจัยขึ้นเพื่อนำผลการวิจัยนั้นไปแก้ไขปัญหาเรื่องหนี้ที่เกิดขึ้นกับข้าราชการก็ได้ โดยผู้วิจัยอาจทำวิจัยทั้งในลักษณะการศึกษาแบบง่าย ๆ จนถึงการศึกษาที่ลึกลับก็ได้ เช่น หัวข้อวิจัยว่า “หนี้ข้าราชการ : ปัญหาและสาเหตุ”, “การใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของราชการ”, “การใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์(ประโยชน์ปัจจุบัน)ในการปฏิบัติงานของข้าราชการ”, “ความเป็นไปได้ในการจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของข้าราชการ” และหัวข้อว่า “การบริหารการออมของข้าราชการ” เป็นต้น

จึงสรุปได้ว่า ปัญหาการวิจัยในเบื้องต้นนี้ คือปรากฏการณ์ทางปัญหาการวิจัยอันจะนำไปสู่การกำหนดหัวข้อการวิจัย โดยลำดับดังนี้

ปรากฏการณ์ของปัญหา --->

---> ค้นหาสาเหตุของปัญหา --->

---> ค้นหาแนวทางแก้ไขปัญหา --->

---> สรุปประเด็นที่ต้องการวิจัย

#### ๔.๒.๑ ลักษณะของปัญหาการวิจัยที่ดี<sup>๑</sup>

๑. เป็นปัญหาที่มีความสำคัญ ผลจากการวิจัยจะนำไปเสริมสร้างความรู้ในศาสตร์ นั้น ๆ และนำไปปฏิบัติได้จริง
๒. สามารถแก้ไขปัญหามาได้โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ หรือวิธีการวิจัย
๓. เป็นข้อมูลที่มีความตรง (Validity) และมีความเที่ยง (Reliability) นำไปอ้างอิงต่อได้
๔. มีความริเริ่ม เป็นของใหม่ที่ไม่ซ้ำกับคนอื่น ๆ
๕. สามารถกำหนดระยะเวลา ทุนทรัพย์ แรงงานในการดำเนินการได้ล่วงหน้า
๖. มีความเสี่ยง ความยากลำบากไม่มากจนเกินไป

#### ๔.๒.๒ ความสำคัญของการวิจัย

ปัญหาการวิจัยจึงนับได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญของการทำวิจัย สิ่งแรกที่น่าสนใจจะทำการวิจัยต้องทำคือ การเลือกหัวข้อปัญหาการวิจัย ซึ่งปัญหาวิจัยที่ดีที่เลือกมาศึกษานั้นจะต้องเป็นหัวข้อที่ ๑) เป็นประโยชน์ต่อตนเองและองค์กร ๒) ทันทต่อเหตุการณ์และอยู่ในความสนใจขององค์กร ๓) ถ้าเป็นวิทยานิพนธ์ ควรอยู่ในสาขาหรือกรอบเนื้อหาที่กำลังศึกษา ๔) มีเอกสารหรือผลงานวิจัยในเรื่องนั้นๆ เพียงพอ ๕) ต้องทราบถึงสิ่งที่ต้องการศึกษา เช่น ตัวแปรอิสระคืออะไร ตัวแปรตามคืออะไร ในงานวิจัยเรื่องนี้ ๖) ไม่กว้างหรือแคบเกินไป และ ๗) เป็นสิ่งใหม่ๆ และแสดงถึงความคิดริเริ่ม

#### ๔.๒.๓ องค์ประกอบของปัญหาที่ดี<sup>๒</sup>

๑. กะทัดรัด สื่อความหมายในประเด็นที่จะวิจัยได้ดี
๒. หัวเรื่องไม่แคบ และไม่กว้างจนเกินไป
๓. มีตัวแปรอย่างน้อย ๒ ตัวที่แสดงความสัมพันธ์กัน และสามารถทดสอบได้
๔. ตรงกับความสามารถ และความถนัดของผู้วิจัย
๕. สามารถออกแบบวิจัยได้จริงในทางปฏิบัติ
๖. มีเวลา แรงงาน งบประมาณเพียงพอ

<sup>๑</sup> ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และอัจฉรา ชำนิประศาสน์, ระเบียบวิธีวิจัย. (กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดีการพิมพ์, ๒๕๔๗), หน้า ๓๐ - ๓๑.

<sup>๒</sup> ยุทธ ไกยวรรณ วิธีวิจัยทางธุรกิจ, กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดีการพิมพ์, (๒๕๔๘, ๒๔-๒๕)

๗. มีประโยชน์ต่อหน่วยงานหรือชุมชน

๘. ไม่เคยมีใครทำมาก่อน

#### ๔.๒.๔ แหล่งของปัญหาการวิจัย

๑. จากข่าวหรือรายงาน

๒. จากข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญหรือผู้บริหาร

๓. สถิติหรือรายงานของหน่วยงานรัฐบาลหรือเอกชน

๔. วิทยานิพนธ์หรือการค้นคว้า

๕. จากการสังเกตปัญหาหรือสิ่งที่เกิดขึ้นรอบๆ ตัว

๖. เว็บไซต์<sup>๓</sup>

#### ๔.๒.๕ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกหัวข้อปัญหาการวิจัย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกหัวข้อปัญหาการวิจัย มีดังต่อไปนี้การเลือกที่จะทำวิจัยเรื่องใดก่อนหลังนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยดังต่อไปนี้<sup>๔</sup>

๑. ความเร่งด่วนของปัญหา (Urgency of Concerns) ปัญหาเร่งด่วนที่ต้องการการแก้ไขให้ทันการเป็นปัจจัยหนึ่งที่ใช้พิจารณาเพื่อเลือกเป็นหัวข้อที่จะวิจัย หากปัญหาเร่งด่วนเกิดขึ้นพร้อมๆ กันก็ต้องคัดเลือกภายในกลุ่มของปัญหาอีกกว่าควรจะวิจัยเรื่องใดก่อนหลัง แต่ถ้ามีงบประมาณและกำลังคนวิจัย ตลอดจนเวลาพอเพียง สามารถดำเนินงานวิจัยหลายๆ ปัญหาพร้อมกันก็ได้ โดยแยกเป็นหลายโครงการและกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบแยกกันไป

๒. ความสำคัญของปัญหา (Importance of Problem) ความสำคัญของปัญหามักคู่กับความเร่งด่วนที่จะแก้ไข หากเป็นเช่นนี้จะทำให้สามารถเลือกปัญหาที่จะวิจัยได้ง่ายขึ้น ในบางกรณี ปัญหาอาจมีความสำคัญ แต่อาจไม่ต้องการให้แก้ไขในทันที เช่น การพยากรณ์แนวโน้มการบริหารงานบุคคลใน ๕ ปีข้างหน้าเพื่อที่จะได้นำผลวิจัยมาวางแผนด้านการบริหารงานบุคคลในอนาคต หรือแม้แต่ปัญหาด้านสังคมผู้สูงอายุที่จะเกิดขึ้นในอีก ๑๐ ข้างหน้า ผู้วิจัยอาจมองหารูปแบบบ้านพักคนชราที่พึงปรารถนาของผู้สูงอายุ ปัญหาด้าน

<sup>๓</sup> ยงยุทธ เกษสาคร และคณะ, *วิธีวิจัยทางธุรกิจ*, (กรุงเทพมหานคร : เอส แอนด์ จี กราฟฟิค, (๒๕๔๘) หน้า ๓๐.

<sup>๔</sup> จิรภา แสนเกษม และคณะ, *การวิจัยทางธุรกิจ*, (กรุงเทพมหานคร : พิทักษ์อักษร, ๒๕๔๕) หน้า ๓๐.



การบริหารจัดการงบประมาณด้านเบี้ยยังชีพ และค่ารักษาพยาบาล, การหาบุคลากรด้าน การดูแลคนชรา ตลอดจนจนถึงการจัดหาที่พักที่เหมาะสมกับคนชรา

๓. ความตื่นตัวของผู้บริหารต่องานวิจัย (Executive's Awareness) ยิ่งผู้บริหารมีประสบการณ์มากเท่าใด ก็ยิ่งจะรับรู้และเข้าใจปัญหามากขึ้นเท่านั้น ถ้าประกอบกับผู้บริหารเป็นผู้เห็นคุณค่าของงานวิจัย การวิจัยมักได้รับแรงสนับสนุนและชี้แนะว่าควรวิจัยปัญหาใด และมีแนวทางการวิจัยไปในทางด้านใด ในทางตรงกันข้าม ผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อยจะไม่แน่ใจว่าควรเลือกปัญหาใดมาวิจัยและไม่สามารถชี้แนะแนวทางการวิจัยให้ได้ ทำให้การเลือกหัวข้อเพื่อเริ่มงานวิจัยกระทำได้อย่างยากขึ้น เช่น ปัญหาเรื่องการลดน้อยลงของพระภิกษุสามเณรที่จะเข้ามาเรียนต่อในมหาวิทยาลัยสงฆ์ ผู้บริหารอาจมองเห็นต้องจุดนี้ อาจสนับสนุนให้บุคลากรทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดรูปแบบการเรียนการสอนวิชาการทางพระพุทธศาสนาสำหรับประชาชนทั่วไป ปัญหาด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ จึงจัดให้มีการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการ อันนำไปสู่การจัดให้มีหลักสูตรการบริหารกิจการคณะสงฆ์ เป็นต้น

๔. การจำกัดของเวลา (Achievable in Time) บางครั้งการจำกัดเรื่องเวลาส่งผลถึงการเลือกปัญหาหรือหัวข้อวิจัย โดยทั่วไปเวลาที่ใช้ในการวิจัยงานแต่ละชิ้นมักถูกประเมินให้น้อยกว่าที่ควรจะเป็นจริง (Under-estimate) จึงควรคำนึงถึงหลักการนี้เมื่อเลือกปัญหาที่จะวิจัย เช่น เวลาที่กำหนดให้วิจัยมี ๓ เดือน ก็ต้องเข้าใจว่าเวลาที่จะทำจริง ๆ นั้นจะน้อยกว่านี้ ปัญหาที่เลือกวิจัยก็ต้องจำกัดหรืออยู่ในขอบเขตที่สามารถทำให้เสร็จได้ในเวลาที่น้อยกว่า ๓ เดือน

สิ่งสำคัญที่ผู้วิจัยจะต้องคิดต่อไปก็คือ ผู้วิจัยจะต้องคิดถึงการตั้งหัวข้อวิจัยแนวทางการดำเนินการวิจัย งบประมาณที่ใช้ในการวิจัย และระยะเวลาที่จะทำการวิจัยว่ามีมากน้อยเพียงใด และสำหรับเกณฑ์ในการเลือกหัวข้อการวิจัยที่เหมาะสมนั้น เกณฑ์ที่จะต้องคำนึงถึงคือ ผู้วิจัยต้องมีความรู้ ความสามารถและรับการศึกษาอบรมในเรื่องที่จะทำวิจัยมาอย่างเพียงพอ ประกอบกับผู้วิจัยเองก็มีความสนใจและมุ่งมั่นในเรื่องที่ศึกษานั้น มีกำลังกายและแรงทุนทรัพย์อย่างเพียงพอ โดยหัวข้อวิจัยนั้น ต้องมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เช่น เป็นเรื่องใหม่ ยังไม่เคยมีใครศึกษามาก่อน อาจเป็นทฤษฎีใหม่ โมเดลใหม่ มีคุณค่าในเชิงวิชาการ เมื่อทำวิจัยแล้วจะได้ข้อค้นพบใหม่ที่จะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และต่อความรู้ในศาสตร์ที่กำลังศึกษา ตลอดจนจนถึงมีสภาพแวดล้อมและเครื่องอำนวยความสะดวก

เอื้ออำนวย เช่น ได้รับความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้รับการสนับสนุนเงินทุน มีอุปกรณ์วิเคราะห์ข้อมูล มีแหล่งข้อมูลเพียงพอที่จะค้นคว้า มีความเป็นไปได้ที่จะศึกษา เช่น มีกลุ่มตัวอย่างเพียงพอ และ มีความน่าสนใจและทันต่อเหตุการณ์ โดยผู้วิจัยต้องหาประเด็นที่ทันสมัยจึงต้องหุ้ไวตาไว และเป็นเรื่องสนใจของคนทั่วไป

#### ๔.๓ การกำหนดหัวข้อวิจัย

การกำหนดหัวข้อเรื่องวิจัย หรือ ชื่อเรื่องการวิจัย มักจะกำหนดมาจากปัญหาสำคัญ จากปัญหาสำคัญผู้วิจัยจะนำมากำหนดเป็นหัวข้อเรื่องการวิจัย ผู้วิจัยจะแปลหรือแตกหัวข้อเรื่องออกมาเป็นปัญหาในรายละเอียดให้มีความเด่นชัดขึ้น

การกำหนดหัวข้อวิจัยจำเป็นต้องจำกัดหัวข้อให้แคบ เพื่อให้ทราบขอบเขตของการวิจัยเรื่องนั้นๆ โดยให้อยู่ในขอบข่ายที่คิดว่าจะได้ประโยชน์คุ้มค่า เหมาะสมกับเวลา แรงงานและเงินทุนของผู้วิจัย ซึ่งสิ่งที่ต้องคำนึงถึงมีดังต่อไปนี้<sup>๕</sup>

๑. **กำหนดพฤติกรรมหรือตัวแปรที่จะศึกษา** ผู้วิจัยจะต้องระบุให้แน่ชัดว่าจะศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมหรือตัวแปรใด ซึ่งอาจจะเป็นการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติต่ออาชีพหรือทัศนคติต่อพฤติกรรมของลูกค้าที่มาใช้บริการ เช่น การศึกษาทัศนคติต่อการบริการของหน่วยงานภาครัฐ เป็นต้น

๒. **กำหนดตัวบุคคล** เป็นการกำหนดสิ่งที่จะศึกษาว่าจะศึกษากับใคร เช่น การศึกษาทัศนคติของผู้สูงอายุต่อการให้บริการของโรงพยาบาล เป็นต้น

๓. **กำหนดสถานที่** เป็นการกำหนดสถานที่ที่จะศึกษา เช่น การศึกษาทัศนคติของผู้สูงอายุต่อการให้บริการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ในจังหวัดขอนแก่น เป็นต้น

๔. **กำหนดสถานภาพของบุคคล** เป็นการกำหนดสถานภาพของบุคคลที่จะใช้ในการวิจัย เช่น การศึกษาความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการ สังกัดกระทรวงมหาดไทย เป็นต้น

๕. **กำหนดเวลา** เป็นการกำหนดระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย เช่น ศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยไทย ในปีงบประมาณ ๒๕๕๗ เป็นต้น

<sup>๕</sup> อ้างแล้ว, หน้า ๒๘-๒๙.

**๖. กำหนดรูปแบบหรือประเภทการวิจัย** เป็นการออกแบบการวิจัยว่าต้องการวิจัยในลักษณะใดนั้นขึ้นอยู่กับว่าจะศึกษาภายใต้ขอบเขตและต้องการข้อมูลมากน้อยเพียงใด ตัวอย่างเช่น

**การวิจัยเชิงสำรวจ** เป็นการสำรวจเบื้องต้น เช่น การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในกรุงเทพมหานครต่อการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นต้น

**การวิจัยเชิงพรรณนา** เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปร เช่น ศึกษาปัญหาอุปสรรคการบริหารงาน ตามกระบวนการของเดมมิง เป็นต้น

**การวิจัยเชิงทดลอง** เป็นการศึกษาสาเหตุและผลของตัวแปร เช่น การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการบำบัดยาเสพติดในรูปแบบระบบปิดกับระบบเปิด ในการดูแลตนเองของผู้ที่ได้รับโปรแกรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง กับผู้ที่ไม่ได้รับโปรแกรมการดูแลตนเอง เป็นต้น

#### ๔.๓.๑ องค์ประกอบของหัวข้อการวิจัย

การตั้งหัวข้อวิจัยนั้น ต้องมีองค์ประกอบของหัวข้อวิจัยอย่างชัดเจนเรียกโดยย่อว่า VPAT ซึ่งมาจากคำว่า ๔ คำ ประกอบด้วย

V มาจากคำว่า Variable หมายถึง ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

P มาจากคำว่า Population หมายถึง ประชากร

A มาจากคำว่า Area หมายถึง พื้นที่

T มาจากคำว่า Time หมายถึง ระยะเวลา

ผู้วิจัยควรที่จะตั้งหัวข้อวิจัยให้มีความเด่นชัดและมีองค์ประกอบ VPAT ที่ชัดเจนอยู่ในหัวข้อนั้น ย่อมทำให้ผู้วิจัยมั่นใจได้ว่า หัวข้อวิจัยนั้น มีความชัดเจน แม่นยำ

#### ๔.๔ การกำหนดวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์การวิจัย หมายถึง เจตจำนงของนักวิจัยว่าต้องการจะศึกษาเรื่องอะไรบ้าง วัตถุประสงค์จึงมีลักษณะคล้ายๆ กับปัญหาการวิจัย และอาจใช้แทนกันได้ ในกรณีที่นักวิจัยกำหนดปัญหาการวิจัยแล้ว นักวิจัยไม่จำเป็นต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยก็ได้ หรือจะกำหนดทั้งสองอย่างก็ได้<sup>๖</sup> ดังนั้น วัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นข้อความที่บอกให้ทราบว่า การวิจัยที่ทำนั้น มีจุดมุ่งหมายที่จะได้คำตอบอย่างไรบ้าง เป็นการกำหนดความต้องการในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ความจริงของผู้วิจัยว่าต้องการศึกษาเรื่องใด ภายใต้

<sup>๖</sup> กวี รัชชน และคณะ, อ้างแล้ว, หน้า ๑๒๔.

ขอบเขตอะไร เพื่อให้ผู้อ่านทราบว่าผู้วิจัยมุ่งหาคำตอบเรื่องใด โดยการกำหนดวัตถุประสงค์จะต้องสอดคล้องกับปัญหาของการวิจัย สำหรับเกณฑ์การกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยมีดังนี้

๑. ต้องเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม (Behavioral Objective) ที่สามารถวัดเป็นรูปธรรมได้

๒. เขียนเป็นประโยคบอกเล่า อาจเป็นประโยคเดียวหรือตามด้วยวลีหรืออาจเป็นประโยคบอกเล่าหลายๆ ประโยค นอกจากนี้อาจเขียนเป็นประโยคคำถามก็ได้

๓. ในแต่ละวัตถุประสงค์ต้องมีความกระจ่างชัด และควรมีประเด็นเดียว

๔. ใช้ภาษาที่อ่านง่าย กระชับ ชัดเจน ไม่กำกวม

๕. ระบุพฤติกรรมที่ต้องการศึกษาให้ชัดเจน ถ้อยคำที่นิยมใช้ เช่น การหาค่า... การเปรียบเทียบ... การศึกษาปัจจัย... การวิเคราะห์... การประเมิน... การทดลอง... การสำรวจ... การหาความสัมพันธ์...

๖. วัตถุประสงค์ต้องสอดคล้องกับชื่อเรื่องการวิจัย และสอดคล้องกับความเป็นมาและประเด็นปัญหาของการวิจัย และตอบคำถามของการวิจัย

๗. สามารถกำหนดสมมติฐานการวิจัยได้ (ถ้าเป็นการวิจัยที่ต้องการทดสอบสมมติฐาน)

๘. ต้องครอบคลุมสิ่งที่ต้องการศึกษา

๙. ต้องระบุสิ่งที่จะศึกษา ตัวแปร และกลุ่มที่ศึกษา

๑๐. ถ้าวัตถุประสงค์มีหลายข้อ ควรเขียนเรียงจากวัตถุประสงค์หลักไปสู่วัตถุประสงค์ย่อย และเรียงตามลำดับความสำคัญก่อนหลัง

๑๑. ไม่ควรมีวัตถุประสงค์หลายข้อเกินไป เช่น ไม่ควรเกิน ๕ ข้อ

๑๒. ไม่ควรนำประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับหรือข้อเสนอแนะมาเป็นส่วนหนึ่งของวัตถุประสงค์

#### ๔.๕ คำถามการวิจัย

คำถามการวิจัย หมายถึง สิ่งที่นักวิจัยมีความอยากรู้อยากเห็น หรือสิ่งที่นักวิจัยต้องการที่จะศึกษา โดยผู้วิจัยจะกำหนดเขียนในรูปของการตั้งคำถาม เพื่อดำเนินการหาคำตอบ สำหรับคำถามการวิจัยที่จะถูกนำมาถามกันนั้น แบ่งออกเป็น ๔ มิติ ได้แก่

๑. มิติการถามกันเพื่อวัดความรู้
๒. มิติการถามกันเพื่อวัดความคิดเห็น
๓. มิติการถามกันเพื่อประเมินผล
๔. มิติการถามกันเพื่อหาสาเหตุ

### ๑. มิติการถามกันเพื่อวัดความรู้

ปัญหาการวิจัยที่ต้องการหาคำตอบนั้น เมื่อถูกนำมาตั้งคำถามในมิติเพื่อวัดความรู้ของผู้ถูกถาม โดยผู้ถูกถามจะมีคำตอบเพียง ๒ คำอย่างใดอย่างหนึ่ง คือ ยอมรับ กับ ปฏิเสธ เช่น

คำถาม : นิสิตกำลังเรียนวิชาระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์ใช่หรือไม่ ?

คำตอบ : ใช่ หรือ ไม่ใช่

คำถาม : นิสิตเคยสอบได้เกรด A ในวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐศาสตร์ใช่หรือไม่?

คำตอบ : ใช่ หรือ ไม่ใช่

คำถาม : นิสิตทราบหรือไม่ว่า อริสโตเติลคือบิดาแห่งวิชารัฐศาสตร์ ?

คำตอบ : ทราบ หรือ ไม่ทราบ

ดังนั้น คำตอบที่จะได้จากคำถามลักษณะวัดความรู้เช่นนี้ จะออกมาใน ๒ คำตอบ คือ ยอมรับ กับ ปฏิเสธ เช่นเดียวกับการตั้งสมมติฐานการวิจัยที่ต้องการทราบคำตอบออกมาใน ๒ ลักษณะ คือ ยอมรับสมมติฐาน กับ ปฏิเสธสมมติฐาน นั่นเอง

### ๒. มิติการถามกันเพื่อวัดความคิดเห็น

ปัญหาการวิจัยที่ต้องการหาคำตอบในลักษณะวัดความคิดเห็นของผู้ตอบ ซึ่งคำตอบที่ผู้ตอบจะใช้ตอบผู้ถามนั้นจะมีฐานมาจากความคิดเห็นส่วนตัวของผู้ตอบเป็นสำคัญ เช่น

คำถาม : ท่านคิดว่าประเทศประชาธิปไตยควรมีลักษณะการปกครองเป็นเช่นไร ?

คำตอบ : ประเทศประชาธิปไตยมีลักษณะการปกครองที่.....

คำถาม : ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการรัฐประหารของคณะ คสช. ในครั้งนี้

คำตอบ : .....



คำถาม : ท่านคิดว่า ประเทศไทยเราควรมีการปรองดองกันระหว่างสี่สีได้อย่างไรบ้าง?

คำตอบ : .....

จะเห็นได้ว่า ลักษณะของคำถามจะเป็นคำถามที่ถามถึงความรู้สึกนึกคิดของผู้ตอบว่ามีความคิดเห็นเช่นไรเกี่ยวกับประเด็นที่ถาม ซึ่งคำตอบทุกคนตอบย่อมมีความหลากหลาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภูมิปัญญาการรับรู้ของผู้ตอบว่าจะมีมากน้อยเพียงใดที่จะให้คำตอบที่ดีที่สุดออกมา

### ๓. มิติการถามกันเพื่อประเมินผล

ปัญหาการวิจัยที่ต้องการหาคำตอบในลักษณะวัดพฤติกรรมของผู้ตอบ ซึ่งคำตอบที่ผู้ตอบจะใช้ตอบผู้ถามนั้นจะมีฐานมาจากพฤติกรรมของผู้ตอบเป็นสำคัญ และคำถามเชิงประเมินผลนี้จะมีลักษณะใกล้เคียงกับคำถามถึงความคิดเห็น แต่จะแตกต่างกันตรงที่พื้นฐานของคำตอบมาจากพฤติกรรมของผู้ตอบเป็นสำคัญนั่นเอง เช่น

คำถาม : ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากน้อยเพียงใด?

คำตอบ : ประชาชนมีส่วนร่วมการเมืองอยู่ในระดับ.....

คำถาม : ประชาชนมีการออกไปเลือกตั้งในการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมาบ้างหรือไม่เพียงใด?

คำตอบ : การเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมา มีประชาชนออกไปเลือกตั้งจำนวนร้อยละ.....

### ๔. มิติการถามกันเพื่อหาสาเหตุ

ปัญหาการวิจัยที่ต้องการหาคำตอบในลักษณะวัดสาเหตุหรือปัจจัยที่ส่งผลว่าปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นน่าจะมีสาเหตุมาจากอะไร โดยที่ผู้ตอบนั้น อาจจะมีเหตุผลต่าง ๆ นานาที่จะนำมาตอบได้ เช่น

คำถาม : อะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้ประชาชนออกไปเลือกตั้งจำนวนน้อย

คำตอบ : สาเหตุที่ประชาชนออกไปเลือกตั้งจำนวนน้อย เพราะ.....

คำถาม : ทำไมประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับต่ำ

คำตอบ : สาเหตุที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับต่ำ เพราะ.....

#### ๔.๖ ความสัมพันธ์ระหว่างชื่อเรื่อง วัตถุประสงค์ของการวิจัย และคำถามการวิจัย

ตามที่กล่าวไว้แล้วในบทที่ ๓ ว่า การกำหนดชื่อเรื่อง วัตถุประสงค์ของการวิจัย และคำถามการวิจัย จะมีความสัมพันธ์กันที่จะต้องทำไปพร้อมๆ กัน โดยอาจเริ่มต้นจากการกำหนดปัญหาใหญ่ๆ ของการวิจัย จากปัญหาใหญ่อ้างกล่าว ผู้วิจัยจะนำเอามาคำหนดเป็นชื่อเรื่อง จากนั้นก็จะแตกชื่อเรื่องและปัญหาใหญ่ ออกมาเป็นปัญหาการวิจัยก็ได้ ส่วนของการวิจัยนั้น จะมีลักษณะคล้ายๆ กับคำถามการวิจัย ซึ่งคำถามการวิจัย หมายถึง สิ่งที่นักวิจัยมีความอยากรู้อยากเห็น หรือสิ่งที่นักวิจัยต้องการที่จะศึกษา ส่วนวัตถุประสงค์ของการวิจัย หมายถึง เจตจำนงของนักวิจัยว่าจะทำการศึกษารื่องอะไร ดังนั้น ทั้งสองอย่างนี้จึงมีความหมายเหมือนกัน และใช้แทนกันได้ หรือความว่า ถ้าผู้วิจัยกำหนดปัญหาของการวิจัย แล้วก็ไม่ต้องกำหนดจุดมุ่งหมายของการวิจัย ส่วนรูปแบบของการเขียนนั้นสองหัวข้อจะมีความแตกต่างกันเล็กน้อย

การกำหนดชื่อเรื่องของการวิจัย ปัญหา และวัตถุประสงค์ของการวิจัย จะเริ่มจากประสบการณ์ที่มีอยู่ในสังคม ปรากฏการณ์นั้นหมายถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมทั้งในอดีตและในปัจจุบัน ประกอบกับประสบการณ์ของนักวิจัยความรู้และอุดมคติของนักวิจัยจะเป็นตัวกระตุ้นให้นักวิจัยเกิดความอยากรู้อยากเห็นที่จะทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือปัญหาใดปัญหาหนึ่ง และหลายเรื่องหลายปัญหา ตามปกตินักวิจัยทางรัฐศาสตร์มักจะสนใจในเรื่องและปัญหาของการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับขอบเขตของวิชารัฐศาสตร์ เช่น การเมือง รัฐ รัฐบาล การปกครอง การบริหารราชการ และกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เรื่องและปัญหาที่นักวิจัยสนใจ อาจจะมีหลายเรื่องหลายปัญหา นักวิจัยจะต้องเลือกเรื่องและปัญหาที่สำคัญมา ๑ หัวข้อ เรื่องที่เลือกมาจะต้องเป็นสิ่งที่น่าสนใจ มีความสำคัญ ไม่มีปัญหาในการเก็บข้อมูล จนกระทั่งทำให้ได้ข้อมูลที่ไม่ตรงกับความจริงหรือ ข้อมูลไม่มีความสมบูรณ์พอที่จะวิเคราะห์ข้อมูลได้ เป็นเรื่องที่ผู้วิจัยมีความรู้ความสามารถมีทุนทรัพย์ และเวลาพอที่จะทำการวิจัยได้ อีกเป็นเรื่องจะต้องไม่กว้างขวางเกินไป จนไม่สามารถที่จะทำการวิจัยได้ในเวลาที่เหมาะสม และในขณะที่เดียวกันจะต้องไม่แคบจนเกินไปจนเป็นเรื่องที่มีความสำคัญน้อย ซึ่งเรื่องนี้เป็นสิ่งที่นักวิจัยจะต้องใช้ดุลยพินิจด้วยตนเอง

จากมิติของคำถามการวิจัยทั้ง ๔ มิติ ประกอบปัญหาการวิจัย หัวข้อวิจัย และวัตถุประสงค์การวิจัยดังกล่าวมา จึงสรุปได้ว่า การกำหนดหัวข้อการวิจัยนั้น เกิดมาจากสภาพปรากฏการณ์ของปัญหาที่เกิดขึ้น จึงดำเนินการค้นหาสาเหตุของปัญหาไปพร้อมๆ การหาแนวทางแก้ไขปัญหา และทำการสรุปประเด็นที่ต้องการวิจัยว่าต้องการทำการวิจัยในเรื่องใด

ซึ่งได้แก่ หัวข้อวิจัยนั่นเอง ซึ่งการตั้งหัวข้อวิจัยนั้น ต้องมีองค์ประกอบเนื้อหาที่มีอยู่หัวข้อวิจัยอย่างชัดเจน กล่าวคือ VPAT

เมื่อผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาในวิจัยในหัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง ผู้วิจัยควรที่จะตั้งหัวข้อวิจัยให้มีความเด่นชัดและมีองค์ประกอบ VPAT ที่ชัดเจนอยู่ในหัวข้อนั้น ย่อมทำให้ผู้วิจัยมั่นใจได้ว่า หัวข้อวิจัยนั้น มีความชัดเจน แม่นยำ และในการตั้งหัวข้อดังกล่าว ผู้วิจัยสามารถที่จะตั้งหัวข้อวิจัยให้มีมิติของข้อวิจัยมีความสอดคล้องกับมิติของการถามปัญหาภายใน ๔ มิติ ก็ได้ยกตัวอย่างเช่น

เมื่อผู้วิจัยต้องการศึกษาถึง “**คุณธรรม ๔ ประการ (ความซื่อสัตย์, ความข่มใจ, ความอดทน, ความเสียสละ) ของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดขอนแก่น**” ผู้วิจัยสามารถแสดงหัวข้อวิจัย, คำถามการวิจัย และวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ใน ๔ มิติ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๒ แสดงมิติการถามกับ หัวข้อ คำถาม และวัตถุประสงค์การวิจัย

| มิติการถาม                | หัวข้อวิจัย                                                                                                           | คำถามการวิจัย                                                                                                                      | วัตถุประสงค์การวิจัย                                                                                                             |
|---------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ๑. ถามเพื่อวัดความรู้     | ความรู้เกี่ยวกับคุณธรรม ๔ ประการของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น                                  | ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดขอนแก่น มีความรู้เกี่ยวกับคุณธรรม ๔ ประการหรือไม่ และอยู่ในระดับใด                      | เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับคุณธรรม ๔ ประการ ของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดขอนแก่น                                 |
| ๒. ถามเพื่อวัดความคิดเห็น | ความคิดเห็นของบุคลากรต่อการใช้หลักคุณธรรม ๔ ประการในการบริหารงาน ของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น | บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการใช้หลักคุณธรรม ๔ ประการในการบริหารงาน ของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดขอนแก่นอยู่ในระดับใด | เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรต่อการใช้หลักคุณธรรม ๔ ประการในการบริหารงาน ของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดขอนแก่น |
| ๓. ถามเพื่อวัดเชิงประเมิน | การปฏิบัติตามหลักคุณธรรม ๔ ประการของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น                                 | ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดขอนแก่นการปฏิบัติตามหลักคุณธรรม ๔ ประการหรือไม่? และอยู่ในระดับใด                       | เพื่อศึกษาการปฏิบัติตามหลักคุณธรรม ๔ ประการของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดขอนแก่น                                 |
| ๔. ถามเป็นเชิงหาสาเหตุ    | ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามหลักคุณธรรม ๔ ประการของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น                | ปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามหลักคุณธรรม ๔ ประการของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดขอนแก่น                    | เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามหลักคุณธรรม ๔ ประการของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดขอนแก่น                |

## ๔.๗ สรุปท้ายบท

**ปัญหาการวิจัย** เป็นเรื่องนี้นักวิจัยเกิดความสงสัยเกิดความอยากรู้อยากเห็น ต้องการที่จะศึกษาหาคำตอบ อาจเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่าเป็นปรากฏการณ์อันเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะต้องการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ โดยลำดับจาก ๑) ปรากฏการณ์ของปัญหา ๒) ค้นหาสาเหตุของปัญหา ๓) ค้นหาแนวทางแก้ไขไปปัญหา ๔) สรุปประเด็นที่ต้องการวิจัย ซึ่งปัญหาวิจัยที่ดีที่เลือกมาศึกษานั้นจะต้องเป็นหัวข้อที่ ๑) เป็นประโยชน์ต่อตนเองและองค์กร ๒) ทันทต่อเหตุการณ์และอยู่ในความสนใจขององค์กร ๓) ถ้าเป็นวิทยานิพนธ์ ควรอยู่ในสาขาหรือกรอบเนื้อหาที่กำลังศึกษา ๔) มีเอกสารหรือผลงานวิจัยในเรื่องนั้นๆ เพียงพอ ๕) ต้องทราบถึงสิ่งที่ต้องการศึกษา เช่น ตัวแปรอิสระคืออะไร ตัวแปรตามคืออะไร ในงานวิจัยเรื่องนี้ ๖) ไม่กว้างหรือแคบเกินไป และ ๗) เป็นสิ่งใหม่ๆ และแสดงถึงความคิดริเริ่มและการเลือกจะทำวิจัยเรื่องใดก่อนหลังนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยดังต่อไปนี้ คือ ๑) ความเร่งด่วนของปัญหา ๒) ความสำคัญของปัญหา ๓) ความตื่นตัวของผู้บริหารต่องานวิจัย และ ๔) การจำกัดของเวลา

ลำดับต่อไป ผู้วิจัยจะต้องคิดถึงการตั้งหัวข้อวิจัย การตั้งหัวข้อวิจัยนั้น ต้องมีองค์ประกอบเนื้อหาที่มีอยู่หัวข้อวิจัยอย่างชัดเจนกล่าวคือ VPAT ซึ่งย่อมาจากคำว่า ๔ คำ ประกอบด้วย

V มาจากคำว่า Variable หมายถึง ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

P มาจากคำว่า Population หมายถึง ประชากร

A มาจากคำว่า Area หมายถึง พื้นที่

T มาจากคำว่า Time หมายถึง ระยะเวลา

**วัตถุประสงค์การวิจัย** เป็นเจตจำนงของนักวิจัยว่าต้องการจะศึกษาเรื่องอะไรบ้าง และวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นข้อความที่บอกให้ทราบว่า การวิจัยที่ทำนั้น มีจุดมุ่งหมายที่จะได้คำตอบอย่างไรบ้าง เป็นการกำหนดความต้องการในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ความจริงของผู้วิจัยว่าต้องการศึกษาเรื่องใด ภายใต้ขอบเขตอะไร เพื่อให้ผู้อ่านทราบว่าผู้วิจัยมุ่งหาคำตอบเรื่องใด โดยการกำหนดวัตถุประสงค์จะต้องสอดคล้องกับปัญหาของการวิจัย

สำหรับเกณฑ์การกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัย ประกอบด้วย ๑) ต้องเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่สามารถวัดเป็นรูปธรรมได้ ๒) เขียนเป็นประโยคบอกเล่า ๓) มีความกระชับและควรมีประเด็นเดียว ๔) ใช้ภาษาที่อ่านง่าย ๕) ระบุพฤติกรรม



ที่ต้องการศึกษาให้ชัดเจน ๖) สอดคล้องกับชื่อเรื่องการวิจัย ความเป็นมา ประเด็นปัญหา และตอบคำถามของการวิจัยได้ ๗) สามารถกำหนดสมมติฐานการวิจัยได้ ๘) ครอบคลุมสิ่งที่ต้องการศึกษา ๙) ต้องระบุสิ่งที่จะศึกษา ตัวแปร และกลุ่มที่ศึกษา ๑๐) ควรเขียนเรียงจากวัตถุประสงค์หลักไปสู่วัตถุประสงค์ย่อย ๑๑) ไม่ควรเกิน ๕ ข้อ ๑๒) ไม่ควรนำประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับหรือข้อเสนอแนะมาเป็นส่วนหนึ่งของวัตถุประสงค์

การกำหนดชื่อเรื่องของการวิจัย คำถามการวิจัย และวัตถุประสงค์ของการวิจัย จะเริ่มจากประสบการณ์ที่มีอยู่ในสังคมประกอบกับประสบการณ์ ความรู้และอุดมคติของนักวิจัยจะเป็นตัวกระตุ้นให้นักวิจัยเกิดความอยากรู้อยากเห็นที่จะทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือปัญหาใดปัญหาหนึ่ง และหลายเรื่องหลายปัญหา โดยนักวิจัยจะต้องเลือกเรื่องและปัญหาที่สำคัญมา ๑ หัวข้อ จากนั้น จึงนำมากำหนดหัวข้อการวิจัย คำถาม และวัตถุประสงค์การวิจัย ตามลำดับ

คำถามท้ายบท

๑. ปัญหาการวิจัย คืออะไร?
๒. ปัญหาวิจัยที่ดี ควรมีลักษณะเช่นไร?
๓. การตั้งหัวข้อวิจัยต้องมียุทธศาสตร์ประกอบเนื้อหาที่มีอยู่หัวข้อวิจัยอะไรบ้าง? จงชี้แจง?
๔. จงอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างหัวข้อวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัยและคำถามการวิจัยมาพอเข้าใจ?
๕. หากนิสิตต้องการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ “การปกครองท้องถิ่นไทย” นิสิตจะกำหนดหัวข้อวิจัยว่าอย่างไรได้บ้าง? และมีวัตถุประสงค์ว่าอย่างไร?